

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง : มองผ่านมาเลเซียบนเส้นทางความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ
และการเมืองภายในประเทศที่มีต่อจีน

Belt and Road Initiatives: view from the Malaysian economic and
political relations with China

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬณี ตันติกุลานันท์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยวิทยาลัยสหวิทยาการ
ประเภททุนวิจัยเดี่ยว ประจำปีงบประมาณ 2563

พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัย เรื่อง ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง : มองผ่านมาเลเซียบนเส้นทางความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศที่มีต่อจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียและจีนภายใต้ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศด้านชาติพันธุ์ของมาเลเซีย จนกระทั่งถึงความร่วมมือในข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เป็นหลัก คือ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งรวมถึงข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เอกสาร รายงาน บันทึกต่าง ๆ งานศึกษาวิจัย ข่าว บทความและวารสารทางวิชาการ เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการสร้างพื้นฐานองค์ความรู้อย่างบูรณาการในทางวิชาการ

จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียและจีนภายใต้บริบททางการเมืองเรื่องชาติพันธุ์ได้ส่งผลกระทบต่อแนวคิดของผู้นำและนโยบายการพัฒนาประเทศตลอดจนความสัมพันธ์กับจีน หากมองจากลักษณะภายในประเทศของมาเลเซียจะพบว่าประเด็นของชาติพันธุ์ที่มีชาวมลายูเป็นเจ้าของประเทศได้กลายเป็นหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของการเมืองมาเลเซียที่ยังส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม อีกทั้งความเข้มข้นของนโยบายด้านชาติพันธุ์ที่รัฐบาลอัมโนนำมาใช้ในแต่ละช่วงเวลาก็ก่อเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางการเมืองและเศรษฐกิจ หากยังคงสื่อให้เห็นถึงความชอบธรรมในการครองอำนาจของอัมโนผ่านการพัฒนาประเทศและการสร้างความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องชาติพันธุ์ที่เต็มไปด้วยความแตกแยกและหวาดระแวงระหว่างชาวจีนและชาวมลายูกลายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญต่อการกำหนดทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียและจีน ด้วยเช่นกัน ในด้านความสัมพันธ์นั้นความหวาดระแวงที่เคยมีต่อจีนในช่วงของสงครามเย็นได้เปลี่ยนสู่ความเป็นมิตรมากขึ้นในช่วงต้นทศวรรษ 1970 หลังจากเหตุการณ์จลาจลครั้งใหญ่ในปี 1969 เมื่อพรรคพันธมิตรสูญเสียความนิยมลงอย่างมากทำให้รัฐบาลของตน อับดุล รอซอก ต้องเปลี่ยนแนวทางการดำเนินนโยบายภายในและภายนอกประเทศเพื่อที่จะรักษาความมั่นคงภายในไว้ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ด้านการค้ากับจีนได้เปลี่ยนแปลงไปและขยายตัวมากขึ้นในช่วงทศวรรษ 1990 เมื่อมหาเธร์ โมฮัมหมัด หันมามุ่งเน้นการขยายตลาดออกสู่ภายนอก รวมถึงการสร้างความร่วมมือในกลุ่มเศรษฐกิจและเจาะตลาดต่างประเทศที่มีศักยภาพ ซึ่งจีนสามารถเข้ามาตอบโจทย์ความต้องการของมหาเธร์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้ง ผู้นำตั้งแต่สมัยของมหาเธร์จนถึงสมัยของอับดุลลา บัดดาวิ และนาจิบ ราซัค ล้วนนำนโยบายปฏิบัตินิยมทางเศรษฐกิจ (economic pragmatism) มาใช้กับจีน หากแต่เน้นนโยบายต่อจีนภายใต้การนำของบัดดาวิ และนาจิบยังคงแสดงถึงการป้องกันความเสี่ยง (hedging approach) ภายใต้สภาวะแวดล้อมภายนอกประเทศที่ไม่มั่นคง ตลอดจนนำมาใช้ตอบสนองต่อความต้องการและผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของรัฐบาล อีกทั้ง ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีผลอย่างมากต่อการเร่งกระชับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับจีนจากที่ผู้นำอัมโนต้องการให้มาเลเซียเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี 2020 จึงให้ความสำคัญต่อการลงทุนและพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของชาวมลายูซึ่งได้เปิดทางให้จีนได้เข้ามาเป็นผู้ขับเคลื่อนสำคัญ

แม้ทุกรัฐบาลต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน หากแต่ในสมัยของนาจิบเป็นช่วงที่รัฐบาลเร่งพัฒนาเป็นอย่างมาก อีกทั้งความร่วมมือกับจีนในการพัฒนาเศรษฐกิจยังถูกนำมาใช้ขยายฐานความนิยมทางการเมืองให้แก่อัมโนในช่วงก่อนการเลือกตั้งครั้งที่ 13 ในปี 2013 ด้วย อย่างไรก็ตาม หลายโครงการที่รัฐบาลมาเลเซียได้ขับเคลื่อน เช่น อัสกันดาร์ มาเลเซีย โครงการรถไฟ ECRL ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ BRI ตามยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมใหม่ของจีน แม้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและมาเลเซียจะถูกยกระดับในสมัยของนาจิบให้แน่นแฟ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน หากก็นำมาสู่ปัญหาและความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นหลังจากที่จีนเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการ 1MDB จนทำให้ฝ่ายค้านนำเอาประเด็นการลงทุนของจีนมาใช้โจมตีในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งในปี 2018 โดยเฉพาะในเรื่องการตกเป็นอาณานิคมรูปแบบใหม่และการสูญเสียอำนาจอธิปไตยของชาติ ทว่าหลังการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลครั้งประวัติศาสตร์เมื่อมหาเธร์หวนกลับมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งในปี 2018 ภายใต้การนำของกลุ่มพันธมิตรแห่งความหวัง หลายโครงการที่จีนได้เข้าลงทุนในมาเลเซียยังคงสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ อีกทั้งรัฐบาลมาเลเซียยังสามารถบรรลุการเจรจาแก้ไขสัญญาในโครงการ ECRL ที่สำคัญกว่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียและจีนกลับไม่ได้รับผลกระทบอย่างที่หลายฝ่ายคาดไว้ ในด้านการเมืองภายในประเทศเรื่องของชาติพันธุ์และความไม่พอใจของชาวมลายูต่อการมีรัฐบาลที่ถูกครอบงำโดยชาวจีนในประเทศได้สร้างความคับข้องใจอย่างมากให้แก่ชาวมลายู พร้อมกันนั้นการเมืองมาเลเซียก็เกิดการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเมื่อพรรคอัมโนสามารถจับขั้วรัฐบาลใหม่ได้ในปี 2020 ทั้งยังมีแนวโน้มว่าจะนำประเทศกลับสู่การเมืองเรื่องชาติพันธุ์อีกครั้ง

คำสำคัญ: ขั้วริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง, การเมืองและเศรษฐกิจในประเทศ, มาเลเซีย, จีน

Abstract

The research on Belt and Road Initiative: look into Malaysia and China economic relations and Malaysia domestic politics aims to study the evolution of the relationships between China and Malaysia under the condition of domestic ethnic politics in Malaysia that affects the Belt and Road's cooperation. The research employed qualitative research method based on documentary analysis. Documents were collected from various sources including researches, news, journals and articles.

The result of the study reveals that relations between Malaysia and China under the condition of Malaysian ethnic politics has played as a significant factor and influence on the view of Malaysian leaders, Malaysian economic development polices and the relationship with China. This is because ethnic politics that Bumiputera has been received privileges over ethnic Chinese, Indians and other minorities, called bumiputra supremacy has been embedded in Malaysian politics. This structure has shaped all Malaysian economics, politics and social aspects for decades. However, the intense of these ethnic politics and policies have been varied due to political regime and domestic political economic environments. More significantly, ethnic politics has been employed by United Malays National Organization (UMNO) to claim for its political legitimacy by promoting the national development and economic equality among all ethnic groups.

It cannot be denied that racial issue that incur ethnic cleavage between Chinese minority and Malay majority ethnic groups affects the structure of Malaysia-China relationship. Malaysian perception on China as a major threat during the Cold War changed during the beginning of 1970s. This is because after the 1969 riot, the popularity of Barisan National plummeted. Thus, Tun Abdul Razak shifted the direction of domestic and international policies to sustain domestic security. However, the relationship with China changed dramatically during Mahathir's leadership. As Mahathir wanted to expand Malaysian export, to build economic cooperation and to penetrate external markets, China could serve his aims. Though, three Malaysian leaders from Mahathir to Abdullah Badawi and Najib Razak have implemented economic pragmatism with China, the policies under Badawi and Najib manifested hedging approach due to uncertainty of national security and to serve government political and economic interests. More significantly, the government's attempt to increase domestic economy has strengthen economic cooperation with China. To achieve national developed nation status by 2020, UMNO led government has prioritized an increase of foreign investment and upgraded infrastructure. In doing so, these pave

the way for influx of Chinese investments and turn China to be a significant player in Malaysian domestic economy.

Though, UMNO led governments have prioritized the development of domestic infrastructure, a number of mega projects had been expedited during Najib administration. On top of that, economic cooperation with China had been utilized to expand UMNO's political base particularly during the 13th general election in 2013. Moreover, a number of Malaysian projects initiated by the government such as Iskandar Malaysia and ECRL have been included as a part of BRI's route. Though, the relationship with China has been upgraded and strengthened during Najib era, this close relations brought about scandal allegedly implicating Najib in exchange for deals ties to BRI. As a consequence, opposition parties used this issue particularly the problem of colonization and national legitimacy as a part of political campaign to attack Najib and UMNO. After the regime changed and Mahathir led opposition under Alliance of Hope won the election and took the government. Many projects still continued and the government succeeded on renegotiation on ECRL contract. Surprisingly, though the regime changed, this did not affect the relationship with China as many expected. In terms of domestic ethnic politics, the new government attempt to reform political and ethnic structures brought about widespread of discontent on the PH government. This is because the reform would deprive priority of Malay ethnic. In 2020, Malaysia faced political crisis when the ruling coalition and the entire government collapsed. When Muhyiddin Yassin sworn in as the new prime minister, it is quite certain that ethnic politics under Malay supremacy would return.

Key word: Belt and Road Initiative, domestic politics and economics, Malaysia, China